

Samhällsvetenskaplig metod: Övningsuppgift

Vi ska nu undersöka valfritt samhällsfenomen utifrån någon eller några bakomliggande variabler, t ex ålder, kön, klass, etnicitet.

Första steget är bestämma det samhällsfenomen som ska undersökas och det kan verkligen handla om nästan vad som helst vi människor gör: pratar i mobiltelefon, går på gym, äter mat, sover, stressar, konsumerar kultur, varor, osv. Fundera sedan vilka bakomliggande variabler som kan vara intressanta att få med i studien.

Kvalitativ och kvantitativ metod

Metod handlar om hur man går till väga när man vetenskapligt undersöker samhället. Man måste överväga vilken metod som bäst hjälper dig i din undersökning. Det finns två huvudspår:

- *Kvalitativ metod* - intervjuer, observationer, fallstudier - man får mer djupgående svar på frågor, men däremot är det svårare att dra generella slutsatser utifrån några få fall
- *Kvantitativ metod* - enkäter/surveys - man får många svar och kan möjligen dra mer generella slutsatser, men det går inte att ställa följdfrågor och få fördjupade svar

Tänk efter före!

Innan man genomför sin egen undersökning är det till stor fördel om man förbereder sig noggrant. Det är nämligen mycket frustrerande om undersökning faller på något som man borde tänkt på i förhand och man tvingas att göra om allt.

Väsentliga frågor att ställa sig:

- Kan min undersökning ge de svar jag önskar mig?
- Vad tror jag att jag får för resultat? Formulera en tes!
- Är den valda metoden den bästa? Vilka styrkor och svagheter finns med vald metod, jämfört med andra metoder?
- Är mina frågor anpassade (förståeliga) för dem som ska svara, finns det relevanta svarsalternativ?

Exempel:

Låt oss tänka att vi studerar vilka som äter lunch på McDonalds. Frågor som skulle kunna ställas till lunchgästerna är bl a vad de äter, huruvida det är gott eller varför de äter på McDonalds. Om vi ger dem en enkät skulle en fråga kunna vara:

Fråga 1. Vad äter du?

- Hamburgare (nötkött)
- Fiskburgare
- Kycklingburgare
- Vegoburgare
- Sallad

Undersökningen skulle då ge oss svar på vad olika människor valt att äta under en given tidpunkt, t ex att av populationen på 40 personer som åt just denna tidpunkt var det 75% (30) som åt hamburgare. Det kan vara intressant, men ännu mer intressant blir det om man studerar någon typ av bakomliggande variabler.

Man brukar skilja på oberoende variabler och beroende variabler, där de oberoende variablerna kan påverka utfallet bland beroende variabler. En oberoende variabel skulle kunna vara kön, ålder, inkomst, osv. En minnesregel: den oberoende variabeln kommer ofta före i tid, t ex har människor ett visst kön, ålder eller inkomst innan de hamnar i situationen att välja lunchmat på McDonalds.

För att ge undersökningen ytterligare en eller flera dimensioner skulle den istället kunna utformas så här:

Fråga 1. Ange ditt kön.

- Man
- Kvinna
- Vet ej

Fråga 2. Hur gammal är du?

- 15 år eller yngre
- 16-19 år
- 20-24 år
- 25-30 år
- 31 år eller äldre

Fråga 3. Vad äter du?

- Hamburgare (nötkött)
- Fiskburgare
- Kycklingburgare
- Vegoburgare
- Sallad
- Annat

Svar från en sådan undersökning blir genast mer intressanta. Kanske driver någon en tes att tjejer är mer benägna att följa hälsotrender och väljer nyttiga alternativ, medan den manliga machokulturen innebär att superskrov med plusmeny hamnar på brickan. Med de oberoende variablerna kan vi få svar på sådana frågor!

Att göra större enkätundersökningar är tidskrävande. Därför är det också viktigt att man på förhand tänker till ordentligt så att svaren blir användbara. Frågorna och svarsalternativen måste formuleras så att alla förstår dem. Vad gäller svarsalternativen måste du dessutom tänka både på att det ska finnas alternativ för alla (i exemplet från McDonalds måste du se till att du vet vad som finns på menyn!) och att alternativen är relevanta för din undersökning.

Med denna information i bagaget är du nu redo för övning:

1. Bestäm ett samhällsfenomen att studera och fastställ en frågeställning för den tänkta undersökningen. *Observera att vi vanligen bittar frågeställningen i inledningen av en vetenskaplig rapport och frågeställningen ska inte blandas ihop med frågor i en enkät.*
2. Skapa en enkät med 4-5 frågor, varav åtminstone en ger dig en oberoende variabel, t ex kön, ålder eller etnicitet.
3. Samarbeta med en klasskamrat på så vis att ni byter enkät med varandra och provar att besvara dem. Ge feedback till varandra och sammanfatta tre viktiga punkter att tänka på när man formulerar en enkät.